

Plastische kunsten

Boekaankondigingen.

Dr. ADOLF BAYER, DIE ANSBACHER FAYENCE-FABRIKEN. (Ansbach, Brügel & Sohn A. G.)

Toen Dr. Brinckmann in 1894 zijn bekende „Führer“ van het Hamburgsche Kunstnijverheidsmuseum scheef, kon hij van het aardewerk van Ansbach, het tusschen Neurenburg en Rothenburg gelegen stadje, nog maar weinig vertellen. Sindsdien is er door verschillende onderzoekers meer van bekend geworden, doch Justizrät Dr. Bayer heeft nu in een goed geïllustreerde en vlot geschreven monografie de geschiedenis van de fayence-fabrieken zijner woonplaats, die van 1710 tot 1839 gewerkt hebben, te boek gesteld.

Onder den invloed van de import van Chineesch en Japansch porcelein en veelal in navolging van de Delftsche aardewerkindustrie werden in vele steden en stadjes in Duitschland in het laatst van de 17e en in de 18e eeuw fayencefabrieken opgericht.

De Deutsche vorsten en vorstjes vonden hierin gelegenheid enerzijds om aan hunne liefhebberij voor Ceramiek tsgemoet te komen, anderzijds om door een industrieel winstje hun inkomen te versterken om zoo mogelijk aan hunne zucht naar weelde en pracht-lievendheid te kunnen voldoen. Pogingen om langs chemischen weg goud en zilver te vervaardigen liepen daarbij parallel met de oprichting van porcelein- en aardewerkfabrieken.

Was Böttger de uitvinder van het Saksische porcelein, dan ook chemiker, te Ansbach werden de beginwerkzaamheden der fayence-fabrieken uitgevoerd in het toen reeds bestaande „Hochfürstliche Laboratorium“.

De beginperiode van de door den Markgraf Wilhelm Friedrich von Ansbach gestichte aardewerk-fabriek valt tusschen 1710 en 1725, onder de eerste werklui waren er die als „Plaatelbakker“ het bedrijf te Delft geleerd hadden en die ook te Hanau, waar een fayence-bedrijf door Delftenaren gevestigd was, gewerkt hadden.

Naast een Oost-Aziatisch decor, beïnvloed door de groote import ook in Duitschland van Chineesch en Japansch porcelein in het begin van de 18e eeuw, in welk decor het Ansbacher aardewerk sterk aan het Delftsche voorbeeld doet denken, kwam hier al spoedig aan het Rouzansche aardewerk verwant ornament een rol spelen, ook dit aan kantwerk verwant ornament werd door een van die in de 18e eeuw zoo talrijke zwerfende ceramiek-handwerkslieden naar Ansbach overgebracht.

Dr. Bayer verdeelt het Ansbacher aardewerk uit den bloeitijd, die tusschen 1725 en 1757 valt, naar de verschillende daarop toegepaste decors op gelijksoortige wijze als dat door Prof. Hudig is toegepast bij de verdeling en classificering van het Delftsch aardewerk.

Achtereenvolgens behandelt hij het „Vögeles-Dekor“ dat met het stroobloemornament op het Chineesch porcelein bekend als „Peterselie“ verwant is; „Lackierung-Japan-Muster“ waar de ontbrekende kleuren door koude overschildering werden toegevoegd en waarbij o.a. het uit het Japansche Imari bekende z.g.n. „bliksempatroon“ optreedt en „die Grüne Familie“. Met gerechtigde trots constateert dr. Bayer dat aan geen andere ceramiek-fabriek in Europa dan alleen aan die van Ansbach gekunt is het prachtige Chineesch familie-verte uit den K'ang Hsi tijd (1662—1722) na te bootsen. Deze groene familie wordt dan naar de Chineesche en latere ook Europeesche decors in verschillende onderafdeelingen verdeeld.

Ook te Ansbach komt in de tweede helft van de 18e eeuw de verval-periode en worden allerlei nieuwigheden als verpachting, en het ontstaan van particuliere fabrieken, en nieuwe technieken (het bruine-porcelein en het steengoed) toegepast om de concurrentie het hoofd te kunnen bieden.

De te Ansbach, als navolging van het Engelsche, opgerichte steengoed-fabriek moest echter omstreeks 1839 den strijd opgeven.

De vele illustraties geven een goed overzicht van de verschillende producten der Ansbacher fabrieken.

Een uitgebreide lijst van merken besluit dit handige boekje. Naast den naam Ansbach, of Anspach, de voorletter of afkortingen daarvan, komen de namen en initialen van verschillende aan de fabrieken werkzame kunstenaars als merken voor. Vergelijking hiervan kan wellicht menig tot nu toe niet of niet juist toegegeschreven stuk Deutsche fayence een juistere toeschrijving verschaffen.

N. OTTEMA.

Dr. Adolf Bayer. Die Ansbacher Fayence-Fabriken. (Ansbach. Brügel & Sohn A.G.)

Toen Dr. Brinckmann in 1894 zijn bekende „Führer“ van het Hamburgsche Kunstnijverheidsmuseum sch[r]eef, kon hij van het aardewerk van Ansbach, het tusschen Neurenburg en Rothenburg gelegen stadje, nog maar weinig vertellen. Sindsdien is er door verschillende onderzoekers meer van bekend geworden, doch Justizrat Dr. Bayer heeft nu in een goed geïllustreerde en vlot geschreven monografie de geschiedenis van de fayence-fabrieken zijner woonplaats, die van 1710 tot 1839 gewerkt hebben, te boek gesteld.

Onder den invloed van de import van Chineesch en Japansch porcelein en veelal in navolging van de Delftsche aardewerkindustrie werden in vele steden en stadjes in Duitschland in het laatst van de 17e en in de 18e eeuw fayencefabrieken opgericht.

De Duitsche vorsten en vorstjes vonden hierin gelegenheid eenerzijds om aan hunne liefhebberij voor Ceramiek tegemoet te komen, anderzijds om door een industrieel winstje hun inkomen te versterken om zoo mogelijk aan hunne zucht naar weelde en prachtlievendheid te kunnen voldoen. Pogingen om langs chemischen weg goud en zilver te vervaardigen liepen daarbij paral[l]el met de oprichting van porcelein- en aardewerkfabrieken.

Was Böttger de uitvinder van het Saksische porcelein, dan ook chemiker, te Ansbach werden de begin-werkzaamheden der fayence-fabrieken uitgevoerd in het toen reeds bestaande „Hochfürstliche Laboratorium“.

De beginperiode van de door den Markgraf Wilhelm Friedich von Ausbach gestichte aardewerk-fabriek valt tusschen 1710 en 1725, onder de eerste werklui waren er die als „Plateelbakker“ het bedrijf te Delft geleerd hadden en die ook te Hanau, waar een fayence-bedrijf door Delftenaren gevestigd was, gewerkt hadden.

Naast een Oost-Aziatisch decor, beïnvloed door de groote import ook in Duitschland van Chineesch en Japansch porcelein in het begin van de 18e eeuw, in welk decor het Ansbacher aardewerk sterk aan het Delftsche voorbeeld deed denken, kwam hier al spoedig aan het Rouaansche aardewerk ontleend ornament een rol spelen, ook dit aan kantwerk verwant ornament werd door een van die in de 18e eeuw zoo talrijke zwervende ceramiek-handwerkslieden naar Ansbach overgebracht.

Dr. Bayer verdeelt het Ansbacher aardewerk uit den bloeitijd, die tusschen 1725 en 1757 valt, naar de verschillende daarop toegepaste decors op gelijksoortige wijze als dat door Prof. Hudig is toegepast bij de verdeeling en classificeering van het Delftsch aardewerk.

Achtereenvolgens behandelt hij het „Vögeles-Dekor“ dat met het strooibloemornament op het Chineesch porcelein bekend als „Peterselie“ verwant is; „Lackierung-Japan-Muster“ waar de ontbrekende kleuren door koude overschildering werden toegevoegd en waarbij o.a. het uit het Japansche Imari bekende z.g.n. „bliksempatroon“ optreedt en „die Grüne Familie“.

Met gerechtigde trots constateert dr. Bayer dat aan geen andere ceramiekfabriek in Europa dan alleen aan die van Ansbach gelukt is het prachtige Chineesch familie verte uit den K'ang Hsi tijd (1662-1722) na te bootsen. Deze groene familie wordt dan naar de Chineesche en latere ook Europeesche decors in verschillende onderafdeelingen verdeeld.

Ook te Ansbach komt in de tweede helft van de 18e eeuw de verval-periode en worden allerlei nieuwigheden als verpachting, en het ontstaan van particuliere fabrieken, en nieuwe technieken

(het bruine-po[r]celein en het steengoed) toegepast om de concurrentie het hoofd te kunnen bieden.

De te Ansbach, als navolging van het Engelsche, opgerichte steengoed-fabriek moest echter omstreeks 1839 den strijd opgeven.

De vele illustraties geven een goed overzicht van de verschillende producten der Ansbacher fabrieken.

Een uitgebreide lijst van merken besluit dit handige boekje. Naast den naam Ansbach, of Anspach, de voorletter of afkortingen daarvan, komen de namen en initialen van verschillende aan de fabrieken werkzame kunstenaars als merken voor. Vergelijking hiervan kan wellicht menig tot nu toe niet of niet juist toegeschreven stuk Duitsche fayence een juistere toeschrijving verschaffen.

N. OTTEMA.

Nieuwe Rotterdamsche Courant
01-08-1929